

A 3D rendered white character, resembling a stylized person or figure, is holding a blue and silver ballpoint pen. The character is positioned behind the text, with its hands gripping the pen. The pen is held vertically, with the tip pointing downwards. The background is plain white.

Облік запасів

Запаси — активи підприємства, які:

утримуються для подальшого продажу за умов звичайної діяльності;
перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Первісна вартість запасів, придбаних за плату, складається з витрат підприємства, пов'язаних із придбанням.

До них включаються:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;

- суми ввізного мита;

- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;

- транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів

Не включаються до первісної
вартості:

понаднормовані
втрати і нестачі
запасів, що виникли
під час
транспортування
запасів;

проценти за
користування
позиками,
одержаними для
придбання
запасів;
витрати на збут;

загальногосподар
ські та інші подібні
витрати, які
безпосередньо не
пов'язані з
придбанням і
доставкою запасів

Чиста вартість реалізації запасів — очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію. Різниця між первісною вартістю запасів і чистою вартістю реалізації та вартість повністю втрачених запасів списуються на витрати звітного періоду із відображенням у позабалансовому обліку. Після встановлення осіб, які мають право відшкодувати втрати, належна до відшкодування сума зараховується до складу дебіторської заборгованості й доходу звітного періоду.

20. Виробничі запаси:

- 201 «Сировина і матеріали»
- 202 «Покупні напівфабрикати та комплектуючі»
- 203 «Паливо»
- 204 «Тара і тарні матеріали»
- 205 «Будівельні матеріали»
- 206 «Матеріали, передані у переробку»
- 207 «Запасні частини»
- 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»

21. Тварини на вирощуванні та відгодівлі:

- 211 «Молодняк тварин на відгодівлі»
- 212 «Тварини на відгодівлі»
- 213 «Птиця»
- 214 «Звірі»
- 215 «Кролі»
- 216 «Сімі бджіл»
- 217 «Доросла худоба, вибракувана з основного стада»
- 218 «Худоба, прийнята від населення для реалізації»

22. Малоцінні та швидкозношувані предмети

23. Виробництво

24. Брак у виробництві

25. Напівфабрикати

26. Готова продукція

27. Сільськогосподарська продукція

28. Товари

- 281 «Товари на складі»
- 282 «Товари в торгівлі»
- 283 «Товари на комісії»
- 284 «Тара під товарами»
- 285 «Торгова націнка»

Відповідно до наведеної класифікації у плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій передбачені для обліку наявності і руху запасів рахунки класу 2, що відображено на малюнку

Балансова вартість - це вартість запасів, за якою вони відображаються у балансі.

Середньозважена собівартість визначається за кожним видом подібних запасів шляхом ділення сумарної вартості залишку запасів на початок звітного періоду та вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного періоду та одержаних у звітному періоді запасів.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що забезпечують або виникають внаслідок її проведення (П(С)БО 3, п.4).

Для цілей бухгалтерського обліку всі запаси підприємства можуть бути поділені на дві групи:

власні
запаси,

запаси, які не є
власністю
підприємства,
але знаходяться
на його території.

Кожна група в свою чергу поділяється на види запасів (рисунок 7.1).

ЗАПАСИ ПІДПРИЄМСТВА

ВЛАСНІ ЗАПАСИ

Виробничі запаси

Незавершене
виробництво

Готова продукція

Товари

Поточні біологічні активи,
продукція сільського та
лісового господарства

ЗАПАСИ, ЯКІ НЕ Є ВЛАСНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Матеріали, прийняті
для переробки

Матеріальні цінності
на відповідальному
зберіганні

Товари на комісії

Запаси включають:

```
graph TD; A[Запаси включають:] --> B[сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції.]; A --> C[незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів.]; A --> D[готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам]; A --> E[малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року];
```


сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції.

незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів.

готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам

малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року

Способи надходження запасів на підприємство:

- придбані за плату;
- виготовлені на підприємстві;
- внесені до статутного фонду;
- одержані безоплатно
- придбані в результаті обміну
- придбані в результаті обміну
- придбані в результаті обміну

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів);
- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до використання у запланованих цілях.

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.1	Придбані виробничі запаси з оплатою грошовими коштами (на суму договору поставки)	20 "Виробничі запаси"	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
		22 "МШП"	
1.2	Одночасно на суму ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
2.1	Витрати з доставки і розвантаження запасів стороннім транспортом	20 "Виробничі запаси"	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
		22 "МШП"	
2.2	Відображена сума ПДВ у складі транспортних витрат	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
3.1	Придбані і оприбутковані матеріали підзвітними особами	20 "Виробничі запаси"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"
		22 "МШП"	
3.2	Відображена сума ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"
4.1	Сплачено за товари авансом	371 "Розрахунки за виданими авансами"	31 "Рахунки в банках"
4.2	Відображено податковий кредит	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"
4.3	Прийняті на склад товари	28 "Товари"	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
4.4	Списана сума раніше нарахованого податкового кредиту з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
4.5	Відображено зарахування заборгованості	631 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	371 "Розрахунки за виданими авансами"

У розглянутому вище прикладі транспортно-заготівельні витрати включаються безпосередньо до собівартості придбаних запасів.

Якщо це неможливо, то згідно з П(С)БО 9 підприємство може відображати транспортно-заготівельні витрати з доставки запасів на окремому субрахунку рахунків обліку запасів (200, 219, 289). Наприкінці місяця сума по рахунку транспортно-заготівельних витрат розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць.

Розподіл здійснюється на базі середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат. Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів.

Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули	=	Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат	x	Вартість запасів, що вибули
Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат	=	Залишок транспортно-заготівельних витрат на початок місяця Залишок запасів на початок місяця	+	Сума транспортно-заготівельних витрат за місяць Вартість запасів, що надійшли за місяць

Бухгалтерські записи з надходження і вибуття товарів та розподілу транспортно-заготівельних витрат

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Отримано товар від постачальника	281 "Товари"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	400
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податки"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	80
3.	Витрати на транспортування	289 "Транспортно-заготівельні витрати"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	65
4.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податки"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	13
5.	Списана собівартість реалізованих товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари"	440
6.	Списані транспортно-заготівельні витрати	902 "Собівартість реалізованих товарів"	289 "Транспортно-заготівельні витрати"	70,4

Продовження таблиці

1	2	3	4	
7.	Списана нестача товарів	947 “Нестачі та збитки від псування цінностей”	281 “Товари”	10
8.	Списані транспортно-заготівельні витрати	947 “Нестачі та збитки від псування цінностей”	289 “Транспортно-заготівельні витрати”	1,6

Методи оцінки запасів при їх вибутті.

Згідно з П(С)БО 9 оцінка запасів при їх відпуску у виробництво, продаж та іншому вибутті здійснюється одним із таких методів:

1) ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;

2) середньозваженої собівартості;

3) собівартості перших за часом надходження запасів;

4) нормативних затрат;

5) ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є найменування запасів або однорідна група запасів (вид).

Доцільність використання різних методів для визначення собівартості запасів визначається підприємством. Наприклад, може бути доцільним застосування різних методів визначення собівартості запчастин, які реалізуються, та таких самих запчастин, що використовуються для власних потреб (ремонт устаткування). Не може бути підставою для застосування різних методів визначення собівартості одного виду запасів різниця в географічному місцезнаходженні запасів та в податкових правилах.

Підприємство самостійно обирає метод оцінки запасів при вибутті. На підприємстві можуть одночасно застосовуватися для різних запасів різні методи. Вибір методу оцінки запасів при їх вибутті повинен бути обов'язково зафіксований в наказі про облікову політику.

Метод середньозваженої собівартості.

Цей метод передбачає розрахунок вартості одиниці товару, виходячи з середніх цін. Такий розрахунок робиться по кожній одиниці товару. Розрахунок можна проводити

$$C_c = \frac{C_n + C_p}{K_n + K_p}$$

де C_c - середньозважена собівартість

C_p - собівартість запасів на початок періоду

K_p - кількість запасів на початок періоду

C_n - собівартість запасів на кінець періоду

K_n - кількість запасів на кінець періоду

$$\text{Середньозважена собівартість} = \frac{\text{Собівартість ТМЗ на поч. міс.} + \text{Собівартість ТМЗ на кін. міс.}}{\text{К-сть ТМЗ на поч. міс.} + \text{К-сть ТМЗ на кін. міс.}}$$

Метод ідентифікованої собівартості.

Він може застосовуватись у випадку виконання спеціальних заказів, проектів, а також при невеликій номенклатурі товарів.

Цей метод передбачає облік фактичної собівартості по кожній конкретній одиниці товару. Його зручно застосовувати до товарів з великою кількістю.

Метод ідентифікованої собівартості.

Він може застосовуватись у випадку виконання спеціальних заказів, проектів, а також при невеликій номенклатурі товарів. Цей метод передбачає облік фактичної собівартості по кожній конкретній одиниці товару. Його зручно застосовувати до товарів з великою кількістю.

Метод Фіфо

Цей метод означає списання запасів в тій послідовності, в якій вони були отримані на підприємство. Тобто, при вибутті запасів спочатку будуть списуватися запаси, які надійшли раніше (по тій вартості, по якій вони надійшли і рахуються в обліку).

Метод нормативних затрат

Оцінка за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін.

Застосування нормативних затрат для оцінки запасів у бухгалтерському обліку та звітності допускається лише тоді, якщо результати такої оцінки запасів приблизно дорівнюють їх собівартості. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних, норми затрат і ціни у нормативній базі повинні регулярно перевірятися і переглядатися.

Метод нормативних затрат звичайно застосовується у разі стабільності цін на запаси. У цьому випадку відхилення між нормативними та фактичними витратами на матеріали є несуттєвими і списуються в момент придбання матеріалів. Сума перевищення фактичної собівартості запасів над їх нормативною собівартістю включається до собівартості реалізованої продукції звітного року.

Метод ціни продажу

Оцінка за цінами продажу заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати підприємства, що мають значну й змінну номенклатуру товарів із приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на реалізовані товари. Сума торговельної націнки на товари визначається як добуток продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і середнього відсотка торговельної націнки.

Середній відсоток торговельної націнки визначається діленням суми залишку торговельних націнок на початок звітної місяця й торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітному місяці товарів на суму продажною (роздрібною) вартістю залишку товарів на початок звітної місяця та продажною (роздрібною) вартістю одержаних у звітному місяці товарів.

Середній відсоток торговельної націнки	Торговельна націнка на початок місяця	+	Торговельна націнка поточного місяця
	Залишок товарів на початок місяця	+	Загальна вартість придбаних товарів

Примітки до фінансової звітності

Примітки до Звіту – це окремі пояснення, які дозволяють деталізувати та пояснити окремі статті фінансової (бухгалтерської) звітності. Крім того, примітки дозволяють не складати окремі пояснення до кожного Звіту. Як це потребують П(с)БО, а об'єднати всі додатки в одному документі - Примітки до звіту. Всі підприємства, які представляють повний фінансовий Звіт, повинні складати примітки до фінансової звітності, за винятком: бюджетних установ, представників іноземних суб'єктів підприємницької діяльності; суб'єктів малого підприємництва.

Примітки річного Звіту – це складний додаток до фінансової звітності, який можливо поділити на такі складові частини :

1. Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» заповнюються всіма підприємствами за єдиною, затвердженою формою.

2. Має вигляд окремих таблиць.

3. Всього таких таблиць тринадцять:

інформація, яка наведена в П(С) БО і яка обов'язково повинна додаватися до річного фінансового (бухгалтерського) Звіту.

4. Складається в довільній формі;

інформація, яку за думкою керівництва, доцільно додати до річного фінансового (бухгалтерського) звіту.

Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» складається з тринадцяти окремих розділів. Кожний розділ розкриває інформацію по окремому Звіту та відповідає приміткам до окремих П(С)БО. Наприклад, розділ **I «Нематеріальні активи»** і **II «Основні засоби»** - це розгорнута характеристика рахунків 10, 11, 12 та П(с)БО **7 «Основні засоби»** та П(с)БО **8 «Нематеріальні активи»**.

Особливістю таких таблиць є наведення не тільки сальдо по рахунках, але і оборотів по дебіту та кредиту рахунків.

Порядок заповнення цих розділів представлені і в формі таблиці. Назва строк в таблиці відповідає назві субрахунків, тому в таблиці відповідає назві субрахунків, тому в таблиці наведені тільки коди відповідних строк.

Всі строки таблиць заповнюються на основі Головної книги (якщо підприємство веде журнально-ордерну форму обліку), або по даним оборотної відомості, при інших формах обліку.

В розділі I «Нематеріальні активи» показують статті I розділу I активу балансу і наведена інформація, розкриття якої передбачено П(с)БО 8 «Нематеріальні активи». В розділі II «Основні засоби» і III «Капітальні інвестиції» розкриваються статті розділу I активу балансу та наведена інформація, надання якої передбачено П(с)БО 7 «Основні засоби».

Всі вимоги до складання Приміток можливо оформити в одну загальну таблицю

**Дякуємо
за увагу!**